

Hr Undén stöder den ryska linjen

Utrikesministerns föredrag i Publicistklubben den 13 januari i år hörde till de underligaste av hans inlägg under de senaste åren, och det vill inte säga litet. Föredraget fick emellertid inte refereras, och hr Undéns relativt öppna uttalanden blev alltså tillgängliga blott för en liten krets. Nu har emellertid ett referat kommit, i Publicistklubbens årsbok 1954. Man frågar efter skälen till denna ordning — först förbjuds referat i tidsningsmännens egen organisation, och sedan kommer de likväl, månader eller stundom bortåt ett år efteråt. Hårtill kommer att det senkomna referatet — i detta som i andra fall — är knapphändig till ytterlighet. Man känner igen de Undénska uttryckssätten, men några av de mest pinsamma formuleringarna har bortfallit.

Hr Undén sade många egenartade ting. Han tog avstånd från moraliska omdömen om andra länders politik i pressen — såsom om en strid mot nazism eller kommunism vore möjlig utan sådana värderingar. Han avvisade pressens krav på "mera klagörande riksdagsdebatter"; "en rutinmässig debatt då och då med redogörelser för regeringens åtgärder kan vara på sin plats", heter det i referatet. Han förklarade att Kinas fredsbrott inte fick bedömas så hårt på grund av landets efterblivna beskaffenhet — den blomman har inte kommit med i årsboken. Han fann det "självkänt att Morgon-Tidningen följer samma utrikespolitiska linje som regeringen och partiet" och att redaktörer från tidningen "informerar sig hos en regeringsmedlem i en viss fråga". Han trodde inte att "den svenska allmänheten... påverkas så mycket av pressen när det gäller ställningstagandet i vitala frågor". De egenomliga

reflexionerna innebär inte att föredraget var av den självständiga och stimulerande art som kan befrukta debatten; det intryck man fick var en Undénsk specialblandning av kuriositet och torftighet.

Uttalandena i den tyska frågan stod emellertid i en klass för sig. De gick, kort sagt, ut på en rekommendation av den ryska ståndpunkten. Ett enat Tyskland borde vara neutralt. Referatet är någorlunda klart på denna punkt, även om ivern i hr Undéns rekommendation inte riktigt kommer fram. "Man kan ha olika meningar om Sovjets verkliga motiv i den tyska frågan, men Sovjet har där ett program som är långtifrån ointressant och som innefattar moment som kunde vara värdefulla inte minst för oss. Ryssarna säger sig acceptera fria val under förutsättning att det befriade Tyskland inte skall ingå någon militärpakt med västmakterna, och de vill dra tillbaka sina trupper om de andra gör det. Man kan säga sig att om Tyskland återförenas på den nämnda vägen, vore detta ganska betydelsefullt för Sverige."

Det är onekligen en sensationell deklaration. Här angripes indirekt både västmakterna och Tysklands program, som går ut på att Tyskland i en eller annan form skall ansluta sig till demokratiernas försvarsgemenskap. Tyskland skall, enligt hr Undén och ryssarna, inte få bestämma sin egen politik, det är ryssarna som skall bestämma hur Tyskland skall handla. Det är att märka att kravet på tysk självbestämmanderätt inte bara är Adenauers, utan även de tyska socialdemokraternas; det kan lugnt påstås att i Tyskland den Malenkov-Undénska linjen har förespråkare blott bland kommunisterna. Inga tyska demokrater önskar att de allierade nu skall dra tillbaka sina trupper och att Tyskland sålunda skall läggas försvarslöst; de tyska socialdemokraterna begär "ett kollektivt säkerhetssystem, i vilket Tyskland skall ingå som likaberättigad part". Hos hr Undén finns inte ens ett ord av sympati för kravet på fria val i Tyskland — sådana val

tycks han anse önskvärda blott om de ryska fordringarna uppfylls.

Nästan otroligt är att en svensk utrikesminister uttalar dessa tankar, även om det är så olyckligt ställt att han hyser dem. Hr Undén, som ständigt betonar att man skall stå neutralt i anda och sanning, lika reserverad mot det ena hållet som mot det andra, vill påverka svensk press till den ryska linsens förmån i den mest omdebatterade av alla de stora tvistefrågorna. Har han utgått från att denna propaganda skall ske i hemlighet — liksom på regeringens presskonferenser — eller har han önskat att på denna underliga väg ge hrr Dulles, Eden, Bidault och Adenauer en lektion i statsklokhet?

Själva den sakliga ståndpunkten är dock den mest anmärkningsvärda. Det skulle vara bra, särskilt för Sverige, om Tyskland bleve utan försvar,

utan avtal om hjälp väster ifrån. Blev denna önskan förverkligad, skulle Ryssland på några dagar kunna sprida sina arméer över Tyskland och flytta sin gräns till Frankrike, Belgien och Holland. Hur kan det vara ett svenskt intresse att denna möjlighet uppstår, att det av Amerika och västmakterna uppbyggda värdet mot en aggression bortfaller? Hr Undéns åsikter kan inte förstås med mindre han förbehållslöst tror på en rysk freds vilja så stark att lockelsen att erövra ett försvarslöst Mellanuropa inte skulle göra sig gällande. Erövringen av tio stater mellan Östersjön och Svarta havet har i så fall varit en varning för alla utom för den svenske utrikesministern. Och om hr Undén verkligen tror så, borde hans nästa rekommendation bli svensk avrustning. Det vore inte mera komprometterande än vad han redan sagt.